

Flitspeiling mkb-ondernemers:
Regeldruk en AVG
Rapportage

M250496

Ruben de Jong
Eric-Jan Klöne

15-7-2025

r.dejong@motivaction.nl
e.klone@motivaction.nl

Ministerie van Economische Zaken

Inhoud

Achtergrond	3
Management summary	4-5
Onderzoeksverantwoording	6
Resultaten	7-25
Bijlagen	26-48

Achtergrond

In opdracht van het ministerie van Economische Zaken (EZ) heeft Motivaction International B.V. een flitspeiling uitgevoerd naar de regeldruk t.a.v. de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) bij het mkb.

Het huidige (demissionaire) kabinet wil onnodige regeldruk voor ondernemers beperken, zowel voor huidige als in nieuwe regelgeving. In januari 2025 is, als onderdeel van het Actieprogramma Minder Druk Met Regels, het regeldrukreductieprogramma gestart. Onder dit programma wordt onder meer onderzocht hoe regeldruk kan worden verminderd bij de AVG.

Ondernemers kunnen de AVG als belastend ervaren, ook als de feitelijke tijdsbesteding beperkt is. Veel mkb-ondernemers tasten namelijk in het duister over de naleving van de AVG-regels. Ze weten niet welke regels op hen van toepassing zijn, niet wat ze betekenen en niet hoe ze moeten aantonen dat ze zich eraan houden. Brancheverenigingen bevestigen dit beeld. Begrippen in de AVG zouden duidelijker kunnen worden uitgelegd, denk hierbij aan 'gerechtvaardigd belang', dat persoonsgegevens 'passend' moeten worden beveiligd, of dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan 'noodzakelijk' is. Ook is het beeld dat ondernemers vaak niet goed weten welke gegevens ze mogen verwerken. Dit kan in de praktijk leiden tot een keuze waarbij bepaalde zaken niet worden gedaan, uit angst om het verkeerde te

doen.

Kennis over de ervaring van ondernemers m.b.t. de AVG is echter onvolledig. Hoe groot is de ervaren regeldruk en hoeveel ondernemers hebben er last van? Om hierover meer kennis te verzamelen heeft EZ deze flitspeiling laten uitvoeren.

Doelstelling van deze flitspeiling:

Inzicht krijgen in de mate waarin mkb-organisaties regeldruk ervaren door de AVG.

Om een breed beeld te krijgen van de ervaren regeldruk zijn vragen gesteld over de volgende onderwerpen:

- Kennis van de AVG
- Perceptie van kansen en risico's
- Houding t.a.v. de AVG
- Ervaren regeldruk t.a.v. specifieke onderdelen van de AVG
- Houding t.a.v. mogelijke oplossing om de regeldruk te verminderen

Managementsamenvatting (1/2)

Mkb'ers zijn in grote lijnen bekend met de AVG, maar sommige specifieke verplichtingen zijn bij veel mkb'ers nog onbekend

- De meeste mkb'ers weten naar eigen zeggen wat de AVG inhoudt (77%), waarvan 43% dit ongeveer weet en 34% goed. Drie van de vier mkb'ers (74%) is bekend met of heeft wel eens gehoord van de Autoriteit Persoonsgegevens
- Ook de meeste verplichtingen die mkb'ers vanuit de AVG krijgen opgelegd, zijn (inhoudelijk) deels bekend. Met name de meer algemene maatregelen, zoals het treffen van passende beveiligingsmaatregelen om persoonsgegevens te beschermen (69%) en het opstellen van een privacyverklaring met uitleg welke en waarom je persoonsgegevens gebruikt (66%), zijn inhoudelijk vrij bekende verplichtingen.
- Toch is er ook een groep mkb'ers die aangeeft niet of nauwelijks op de hoogte te zijn van de verplichtingen. Zo heeft drie op de tien mkb'ers (27%) nog nooit gehoord van een data protection assessment, uit te voeren bij gegevensverwerking met een hoog privacyrisico, en twee op de tien (22%) nog nooit van de verplichting om een functionaris gegevensbescherming aan te stellen. Kleine mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers hebben vaker nog nooit gehoord van de verschillende verplichtingen.
- Daarbij geeft circa één op de vier mkb'ers aan dat zij wel eens hebben gehoord van de verschillende verplichtingen maar niet weten wat deze inhouden (23% - 27%)

De mate van kennis over de AVG loopt uiteen bij mkb'ers; grotere mkb'ers hebben vaker medewerkers met AVG-expertise

- Kennis van de gemiddelde medewerker over de AVG varieert: een derde bezit veel kennis (33%), een derde een gemiddelde hoeveelheid (34%) en één op de vijf weinig kennis (21%). Voor kleinere mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers geldt vaker dat de gemiddelde medewerker weinig tot geen kennis heeft over de AVG.
- De helft van de mkb'ers (48%) heeft één of meerdere medewerkers met uitgebreide AVG-expertise in dienst. Dit zijn vaker mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers. Eén op de drie mkb'ers heeft echter geen medewerkers met dit soort expertise in dienst en één op de vijf weet niet zeker of zij medewerkers met uitgebreide AVG-expertise in dienst hebben (18%). Dit zijn vaker kleine mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers.
- Een meerderheid (75%) vindt de open normen en algemene begrippen in de AVG duidelijk, bijvoorbeeld wat onder 'persoonsgegevens' wordt verstaan (duidelijk voor 75% van de mkb'ers). We zien hierin geen verschillen tussen organisatiegroottes.

De meeste mkb'ers voldoen naar eigen zeggen waarschijnlijk aan de AVG-verplichtingen en schatten de kans op boetes relatief laag in

- Ruim de helft van de mkb'ers denkt dat hun organisatie grotendeels voldoet aan de AVG-verplichtingen (59%). Twee op de tien (20%) denken er deels aan te voldoen en een op de tien (9%) denkt dat hun organisatie er minimaal tot helemaal niet aan voldoet.
- De helft van de mkb'ers schat de kans op boetes door de Autoriteit Persoonsgegevens klein in (48%). Dit zijn vaker kleinere mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers. Mkb'ers, met meer dan 100 medewerkers, schatten de kans op boetes juist groter in.
- Ongeveer de helft van de mkb'ers (47%) heeft een functionaris gegevensbescherming in dienst (29%) of ingehuurd (18%). Mkb'ers met 25 t/m 50 medewerkers hebben deze functionaris vaker zelf in dienst, terwijl mkb'ers met 51 t/m 100 medewerkers hiervoor vaker iemand inhuren.

Managementsamenvatting (2/2)

De meeste mkb'ers steunen het doel van de AVG, ondanks ze enige regeldruk ervaren en er twijfels zijn over de voordelen voor de eigen organisatie

- De meeste mkb'ers staan achter het doel van de AVG. Zo zegt 78% het belangrijk te vinden dat persoonsgegevens door de wet worden beschermd en hecht 75% er waarde aan dat hun eigen persoonsgegevens worden beschermd. Het zijn vaker mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers die achter de AVG staan. Onder mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers is er minder steun voor de AVG.
- Bij de vraag of de AVG voordelen heeft voor hun bedrijf, zien we verdeeldheid: 22% zegt van niet, 33% is neutraal en 23% zegt van wel. Ook geeft 22% aan het niet te zeker weten.
- Er is sprake van enige regeldruk: circa de helft van de mkb'ers geeft aan dat voldoen aan de AVG hen veel tijd en geld kost. Desondanks ervaart een minderheid frustratie (22%) en negatieve effecten op de bedrijfsvoering (20%). Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers geven vaker dan gemiddeld aan frustratie en negatieve effecten op de bedrijfsvoering te ervaren.
- Daarnaast zien we dat individuele verplichtingen uit de AVG gemiddeld niet als grote, maar ook niet als een kleine last worden ervaren.
- De tijdsinvestering van AVG-verplichtingen per medewerker op jaarbasis en de kosten van externen die jaarlijks worden gemaakt met betrekking tot de AVG, zijn voor de meeste mkb'ers lastig in te schatten. Respectievelijk 49% en 57% zegt dit niet te weten of geen inschatting te kunnen maken.
- Van de mkb'ers die wél een inschatting kunnen maken, besteedt 44% maximaal 10 dagen per werknemer aan AVG-verplichtingen op jaarbasis en maakt 26% op jaarbasis maximaal €5.000 kosten aan externen.

De onderwerpen waarover mkb'ers vragen hebben variëren enorm, evenals de tools waaraan men behoefte heeft. Toch kan er gesteld worden dat de meeste mkb'ers behoefte hebben aan voorlichting en/of ondersteunende tools.

- Bescherming van het grondrecht privacy, vertrouwen van klanten en compliancy zijn de belangrijkste redenen om aan de AVG te voldoen. Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers vinden deze redenen nóg belangrijker, terwijl kleinere mkb'ers juist minder waarde hechten aan deze redenen.
- In het geval er binnen een organisatie AVG-gerelateerde vragen zijn waar intern niemand antwoord op heeft, is de Autoriteit Persoonsgegevens de eerste bron voor antwoorden (37%). Daarna is Google (of een andere zoekmachine) de meest voor de hand liggende bron (20%).
- Mkb'ers hebben vragen over veel verschillende AVG-onderwerpen. De AVG en het gebruik van AI springt er licht bovenuit (21%). Vragen omtrent AVG en het gebruik van AI komen vaker voor bij mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers.
- Er zijn uiteenlopende behoeftes aan kanalen en middelen voor voorlichting over de AVG. Deze behoeften verschillen ook per organisatiegrootte.
- De helft van de mkb'ers (50%-56%) heeft interesse in tools ter ondersteuning om aan de AVG te kunnen voldoen. Bij uitvraag naar specifieke tools geeft toch steeds een kwart (25% tot 30%) aan niet te weten of de tool zou helpen makkelijker aan de AVG te voldoen.

Onderzoeksverantwoording

Methode, doelgroep en steekproef

Het onderzoek is online uitgevoerd onder een steekproef van netto n=682 Nederlandse ondernemers: bedrijfseigenaren, directeuren, managers, beslissingsbevoegden en functionarissen met invloed op beleid en bedrijfsvoering. De steekproef heeft voldoende spreiding naar sector en bedrijfsomvang (zie [bijlage](#)).

De volgende sectoren zijn uitgesloten van de steekproef:

- Openbaar bestuur en overheidsdiensten;
- Onderwijs;
- Gezondheids- en welzijnszorg;
- Extraterritoriale organisaties (zoals de VN, of diplomatieke en consulaire *vertegenwoordigingen*);
- Zzp'ers ongeacht sector.

De respondenten zijn afkomstig uit het StemPunt-panel van Motivaction.

Representativiteit

We zorgen in onze steekproeven van ondernemers voor voldoende spreiding naar sector en bedrijfsomvang. Een exact universum voor de doelgroep ondernemers is niet beschikbaar bij het CBS, waardoor wegen bij deze steekproef niet mogelijk is. Hierdoor kunnen we ook geen exacte uitspraken doen over representativiteit.

Veldwerk

Het veldwerk is uitgevoerd van 11 juni tot en met 22 juni 2025.

Leeswijzer subgroepverschillen

De resultaten worden in de grafieken op totaalniveau weergegeven. Opvallende significante verschillen worden in de tekst benoemd op basis van de volgende uitsplitsingen:

- Aantal medewerkers:
- 1 t/m 25 (n=249)
 - 26 t/m 50 (n=112)
 - 51 t/m 100 (n=145)
 - 101 t/m 250 (n=176)

Bekendheid met AVG:

- Kent het niet of alleen van naam (n=153)
- Weet ongeveer wat het inhoudt (n=295)
- Weet goed wat het inhoudt (n=234)

Resultaten

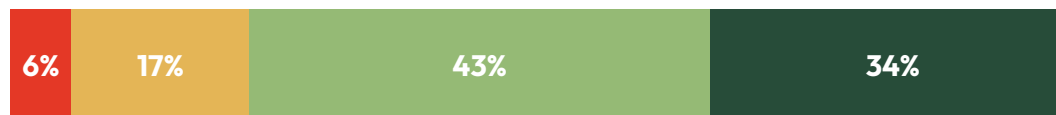
De meeste mkb'ers zijn bekend met zowel de AVG als de Autoriteit Persoonsgegevens

We zien bij deze twee vragen geen relevante en/of significante verschillen tussen de verschillende organisatiegroottes.

In hoeverre ben je bekend met de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming)?

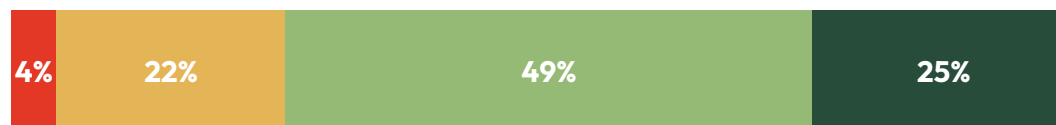
(Basis - allen, n=682)

- Ik heb er nog nooit van gehoord
- Ik ken het alleen van naam, maar weet niet wat het inhoudt
- Ik weet ongeveer wat het inhoudt
- Ik weet goed wat het inhoudt

In hoeverre ben je bekend met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP)?

(Basis - allen, n=682)

- Ik heb er nog nooit van gehoord
- Ik ken het alleen van naam, maar weet niet wat deze organisatie doet
- Ik weet ongeveer wat deze organisatie doet
- Ik weet goed wat deze organisatie doet

[Link naar de tabellen](#)

De verplichtingen vanuit de AVG zijn bij de meeste mkb'ers bekend; toch is er een groep mkb'ers die niet of nauwelijks op de hoogte is van de verplichtingen

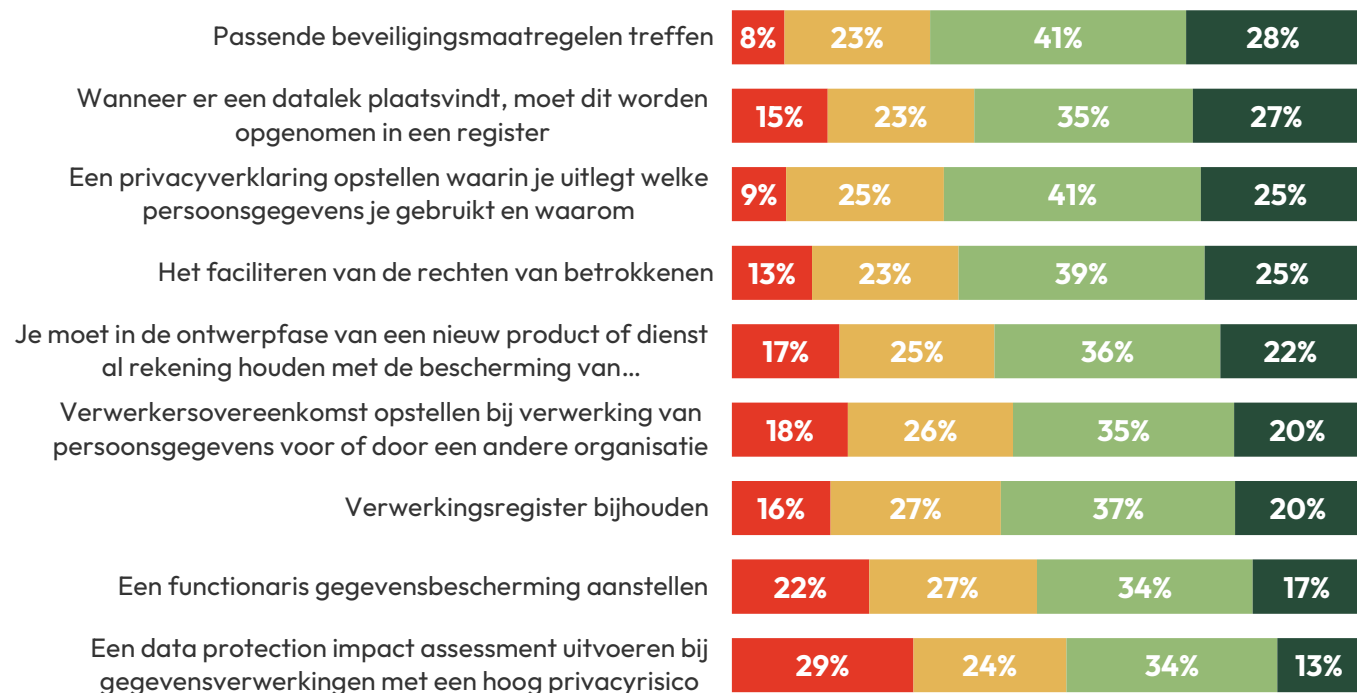
 Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers hebben vaker nog nooit gehoord van zes van de negen voorgelegde verplichtingen:

- Een DPIA uitvoeren bij gegevensverwerkingen met een hoog privacyrisico: 38% (mkb t/m 25 medewerkers) vs. 29% (gemiddelde alle mkb'ers).
- Een functionaris gegevensbescherming aanstellen: 29% vs. 22%.
- Verwerkersovereenkomst opstellen bij verwerking van persoonsgegevens voor of door een andere organisatie: 24% vs. 18%.
- Je moet in de ontwerpfase van een nieuw product of dienst al rekening houden met de bescherming van persoonsgegevens: 23% vs. 17%.
- Wanneer er een datalek plaatsvindt, moet dit worden opgenomen in een register: 20% vs. 15%.
- Verwerkingsregister bijhouden: 20% vs. 16%

- Mkb'ers die zeggen dat ze volledig of grotendeels voldoen aan de AVG-verplichtingen kennen gemiddeld 2,4 verplichtingen uit de grafiek hiernaast niet of alleen van naam.
- Mkb'ers die niet/minimaal/deels aan de AVG-verplichtingen zeggen te voldoen, kennen er gemiddeld 4,9 niet of alleen van naam.

In hoeverre ben je bekend met de volgende verplichtingen die vanuit de AVG zijn opgelegd?

(Basis - allen, n=682)

- Ik heb er nog nooit van gehoord
- Ik heb er weleens van gehoord, maar weet niet wat het inhoudt
- Ik weet ongeveer wat het inhoudt
- Ik weet goed wat het inhoudt

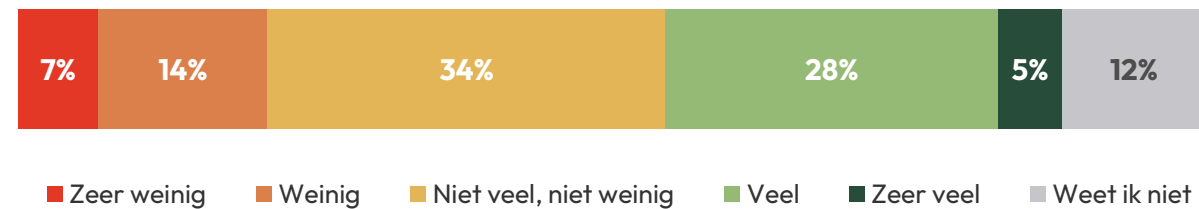
[Link naar de tabellen](#)

Kennis van de gemiddelde medewerker over de AVG varieert: een derde bezit veel kennis, een derde een gemiddelde hoeveelheid en één op de vijf weinig kennis

 Bij mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers zien we dat de gemiddelde medewerker, indien deze werkt met persoonsgegevens, minder vaak (zeer) veel kennis heeft (26% vs. 33%) en vaker (zeer) weinig: 25% vs. 21%).

In hoeverre heeft de gemiddelde medewerker (indien ze werken met persoonsgegevens) in jouw bedrijf voldoende kennis over de AVG?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

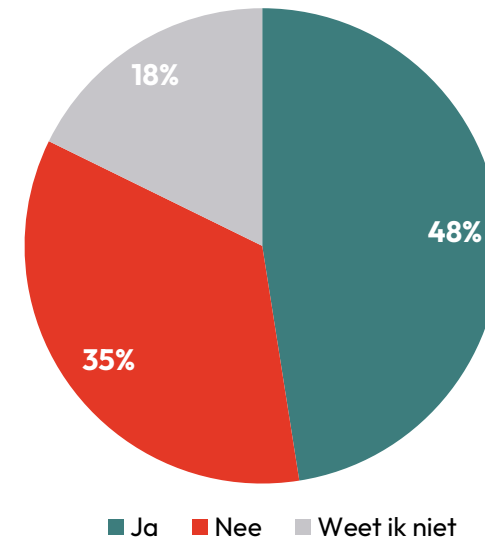
Ongeveer de helft van de mkb'ers heeft één of meerdere medewerkers met uitgebreide AVG-expertise

 Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers geven vaker aan geen medewerkers te hebben met uitgebreide AVG expertise (nee: 51% vs. 35%).

 Voor mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers geldt juist vaker dat zij wel over één of meerdere medewerkers met uitgebreide AVG-expertise beschikken (ja: 65% vs. 48%).

Heeft jouw bedrijf één of meerdere medewerkers met uitgebreide expertise over AVG?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Een meerderheid vindt de open normen en algemene begrippen in de AVG duidelijk

We zien bij deze vraag geen relevante en/of significante verschillen tussen de verschillende organisatiegroottes.

Mkb'ers die goed weten wat de AVG inhoudt, geven bij alle voorgelegde begrippen en open normen vaker aan deze duidelijk te vinden.

Zowel mkb'ers die de AVG niet kennen of enkel van naam, als mkb'ers die ongeveer weten wat de AVG inhoudt, geven bij alle voorgelegde begrippen en open normen vaker aan deze onduidelijk te vinden.

Toelichting die respondenten in de vragenlijst te zien kregen

De AVG bevat een aantal begrippen en 'open normen' die bewust algemeen zijn geformuleerd, zodat ze flexibel toegepast kunnen worden op allerlei situaties, organisaties en technologische ontwikkelingen.

In hoeverre vind je de begrippen en open normen duidelijk die in de volgende antwoordopties tussen aanhalingstekens staan?

(Basis - allen, n=682)

■ Zeer onduidelijk ■ Onduidelijk ■ Niet duidelijk, niet onduidelijk ■ Duidelijk ■ Zeer duidelijk ■ Weet ik niet/geen mening

[Link naar de tabellen](#)

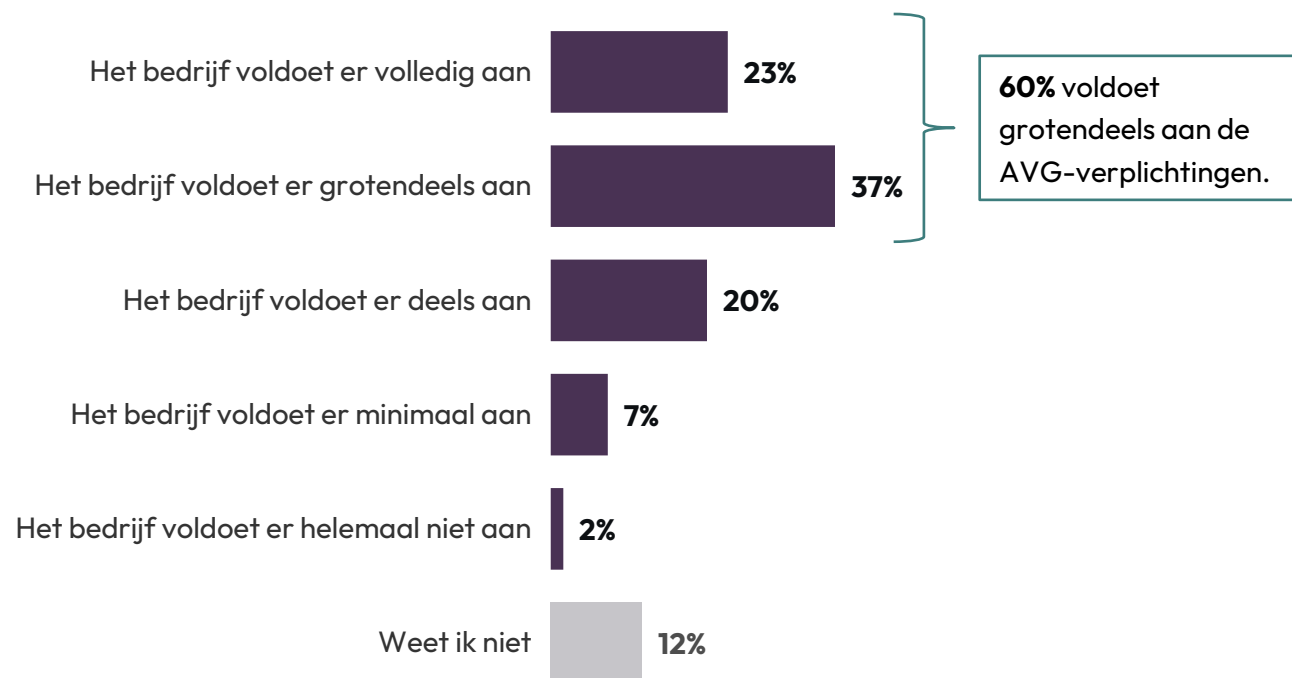
Zes op de tien mkb'ers voldoen naar eigen zeggen grotendeels aan de AVG-verplichtingen; de rest voldoet er slechts deels aan of weet het niet

We zien bij deze vraag geen relevante en/of significante verschillen tussen de verschillende organisatiegroottes.

In hoeverre denk je dat het bedrijf waar jij werkt wel of niet voldoet aan de verplichtingen van de AVG?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

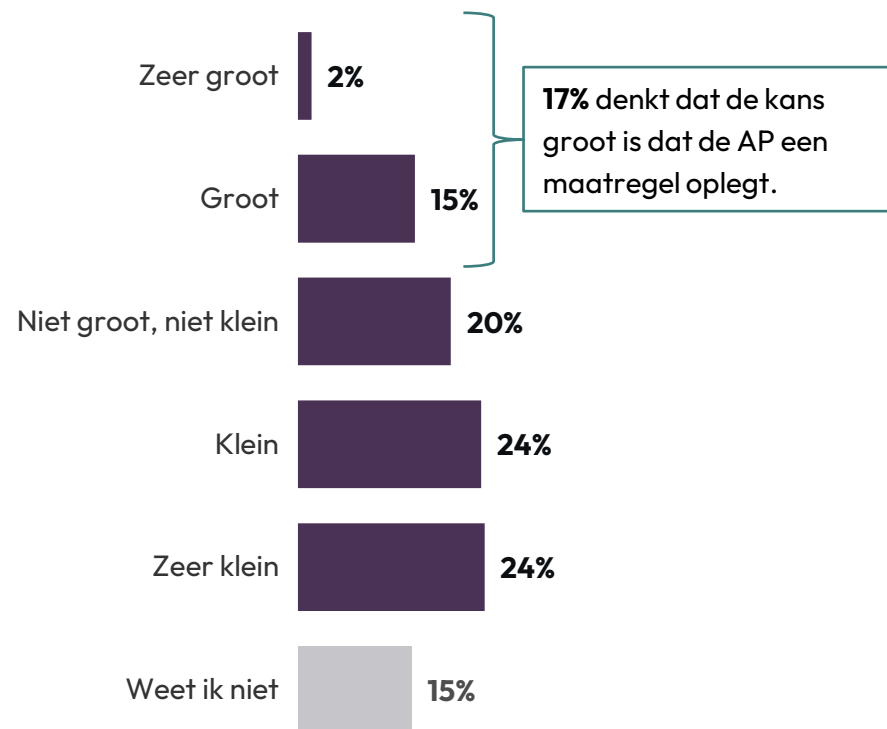
Volgens de meeste mkb'ers is de kans op boetes door de AP niet groot

 Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers schatten de kans dat de AP bij het overtreden van AVG-voorschriften maatregelen oplegt, vaker in als (zeer) klein: 57% vs. 48%.

 Mkb'ers met 51 t/m 100 medewerkers (24%) en 101 t/m 250 medewerkers (25%) schatten de kans vaker in als (zeer) groot.

Hoe groot denk je dat de kans is dat de Autoriteit Persoonsgegevens bij het overtreden van AVG-voorschriften een (corrigerende) maatregel, zoals een boete, oplegt aan het bedrijf waar jij werkt?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Ongeveer de helft van de mkb'ers heeft een functionaris gegevensbescherming in dienst of ingehuurd

 Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers hebben minder vaak een functionaris gegevensbescherming in dienst dan grotere mkb'ers (nee: 76% vs. 52%).

 38% van de mkb'ers met 26 t/m 50 medewerkers en 45% van de mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers heeft een functionaris gegevensbescherming in dienst (vs. 29% in de totale doelgroep).

 Voor mkb'ers met 51 t/m 100 medewerkers geldt daarentegen vaker dat zij hiervoor een persoon extern inhuren (31% vs. 18%).

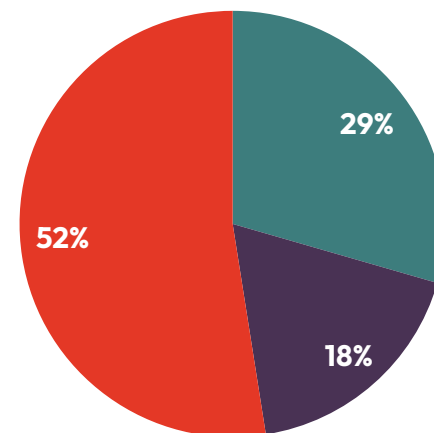
Toelichting die respondenten in de vragenlijst te zien kregen

Bij bepaalde omstandigheden zijn organisaties verplicht om een functionaris gegevensbescherming aan te stellen. Dit moet als de organisatie voldoet aan minimaal één van de volgende voorwaarden:

- De organisatie volgt op grote schaal individuen of hun activiteiten.
- De organisatie verwerkt op grote schaal bijzondere persoonsgegevens. Bijzondere persoonsgegevens zijn bijvoorbeeld gegevens over iemands gezondheid, ras/ethniciteit, politieke opvatting, geloofsovertuiging of gegevens over strafbare feiten.

Heeft het bedrijf waar jij werkt een functionaris gegevensbescherming?

(Basis - allen, n=682)

■ Ja, die hebben wij zelf in dienst ■ Ja, wij huren hiervoor een extern persoon in ■ Nee

[Link naar de tabellen](#)

De meeste mkb'ers staan achter het doel van de AVG; tegelijkertijd ziet een minderheid voordelen voor het eigen bedrijf

Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers zijn kritischer op de AVG.

Hieronder de stellingen waarop ze afwijken:

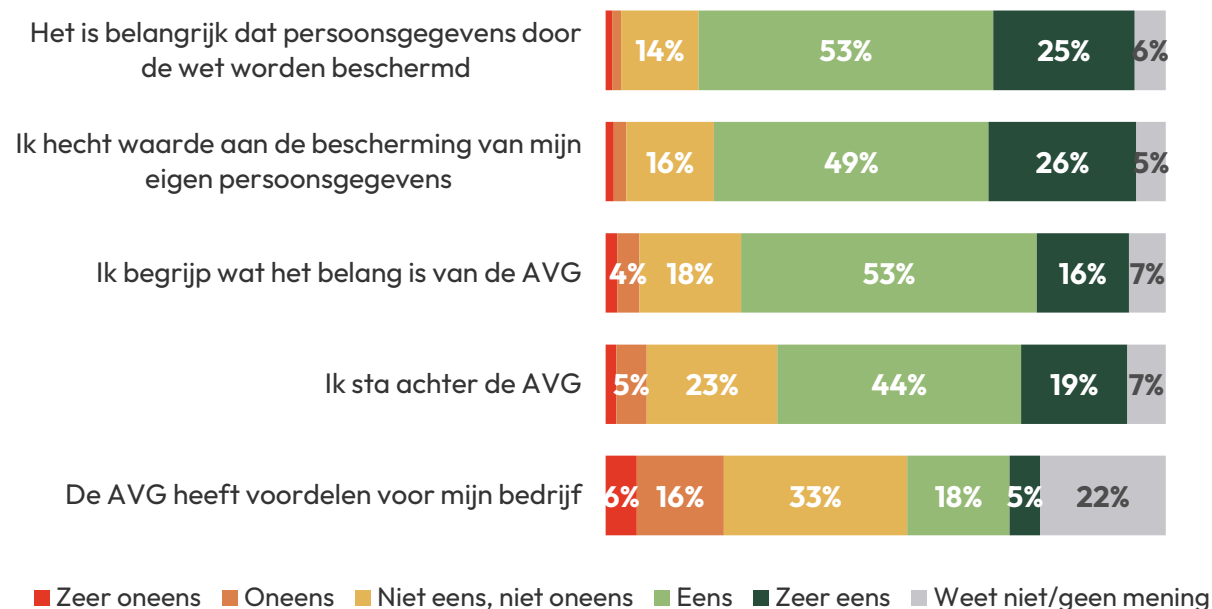
- Ze geven minder vaak aan het belang van de AVG te begrijpen ((zeer) eens: 62% vs. 69%).
- Ze staan minder vaak achter de AVG ((zeer) eens: 50% vs. 63%).
- Ze hebben minder vaak het gevoel dat de AVG voordelen heeft voor hun bedrijf ((zeer) eens: 9% vs. 24%).

Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers staan daarentegen vaker achter de AVG ((zeer) eens: 70% vs. 62%), zien er vaker het belang van in ((zeer) eens: 75% vs. 69%) en hebben ook vaker het gevoel dat de AVG voordelen heeft voor hun bedrijf ((zeer) eens: 35% vs. 24%).

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Voldoen aan de AVG kost mkb'ers veel tijd en geld; desondanks ervaart een minderheid frustratie en negatieve effecten op de bedrijfsvoering

Ook bij deze voorgelegde stellingen zien we verschillen tussen de organisatiegroottes.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

(Basis - allen, n=682)

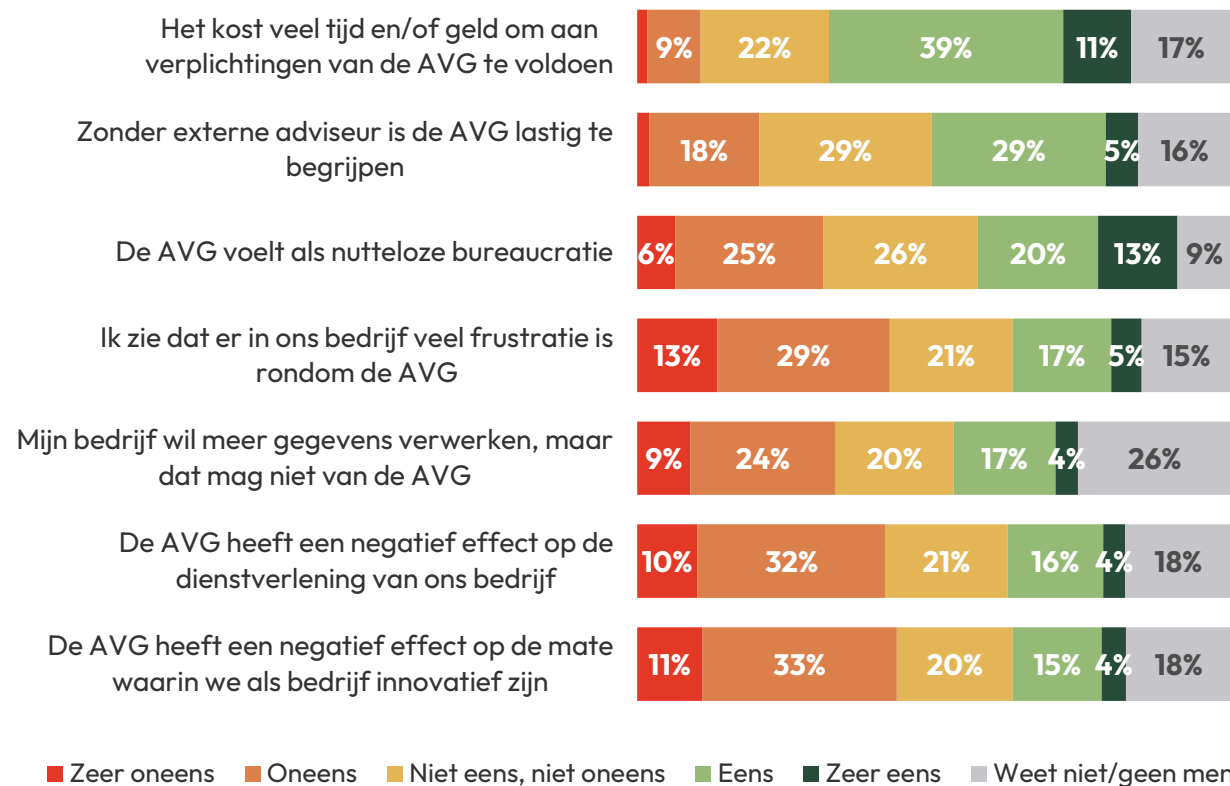

Zo geven mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers vaker dan gemiddeld aan dat:

- Zij als bedrijf meer gegevens willen verwerken, maar dat dit van de AVG niet mag ((zeer) eens: 32% vs. 21% gem.).
- De AVG een negatief effect heeft op de dienstverlening van hun bedrijf ((zeer) eens: 26% vs. 20% gem.).
- En een negatief effect heeft op de mate waarin hun bedrijf innovatief kan zijn ((zeer) eens: 23% vs. 19% gem.).
- Dat er binnen hun organisatie veel frustratie rondom de AVG bestaat ((zeer) eens: 27% vs. 22% gem.).

Deze zaken gelden ook vaak voor mkb'ers met 51 t/m 100 medewerkers, maar juist minder vaak voor mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers.

[Link naar de tabellen](#)

Individuele verplichtingen uit de AVG voelen niet als een grote, maar ook niet als een kleine last

Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers geven vaker aan dat de voorgelegde verplichtingen niet van toepassing zijn op hun bedrijf.

Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers geven vaker dan gemiddeld aan dat zij grote administratieve last ervaren door het opstellen van verwerkersovereenkomsten bij verwerking van persoonsgegevens voor of door andere mkb'ers (31% vs. 23%).

Mkb'ers die goed weten wat de AVG inhoudt, geven vaker aan dat de voorgelegde verplichtingen uit de AVG hen weinig administratieve last opleveren. Op deze verplichting wijken zij het meest af:

- Een privacyverklaring opstellen waarin je uitlegt welke persoonsgegevens je gebruikt en waarom ((zeer) kleine last: 34% vs. 24%);

Mkb'ers die de AVG niet kennen of alleen van naam, ervaren vaker administratieve last van voorgelegde verplichtingen. Op deze verplichting wijken zij het meest af:

- Passende beveiligingsmaatregelen treffen ((zeer) grote last: 29% vs. 24%);

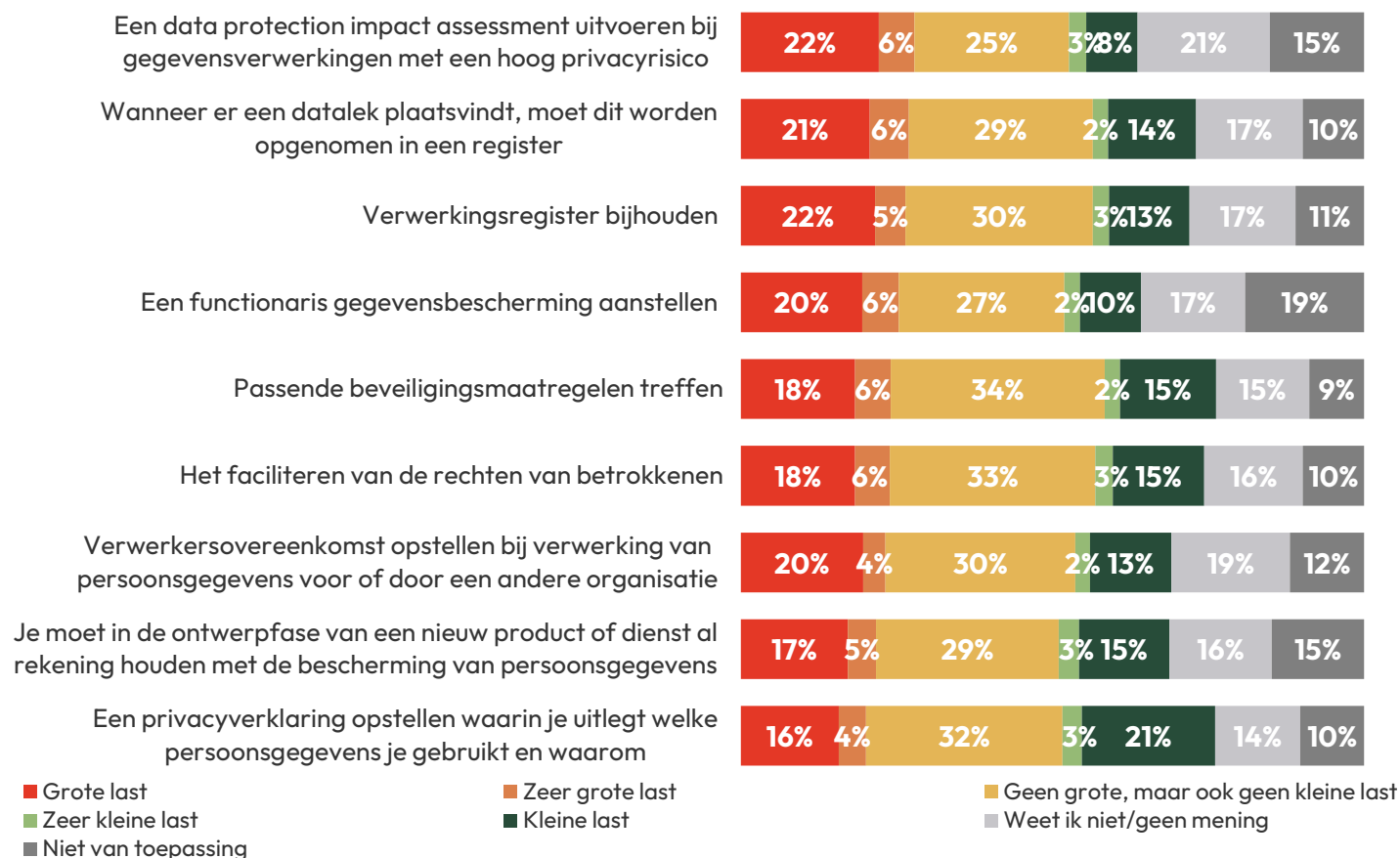
[Link naar de tabellen](#)

Motivaction

In hoeverre ervaar je de volgende verplichtingen uit de AVG wel of niet als een administratieve last?

(Basis - allen, n=682)

15-7-2025

18

De helft van de mkb'ers heeft geen zicht op de gemiddelde tijdsinvestering per werknemer aan AVG-gerelateerde verplichtingen

Kleinere mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers zijn vaker tussen de één à twee dagen per jaar kwijt aan AVG-verplichtingen voor een gemiddelde medewerker (19% vs. 14%). Deze mkb'ers geven ook vaker aan geen duidelijke inschatting te kunnen maken (59% vs. 49%).

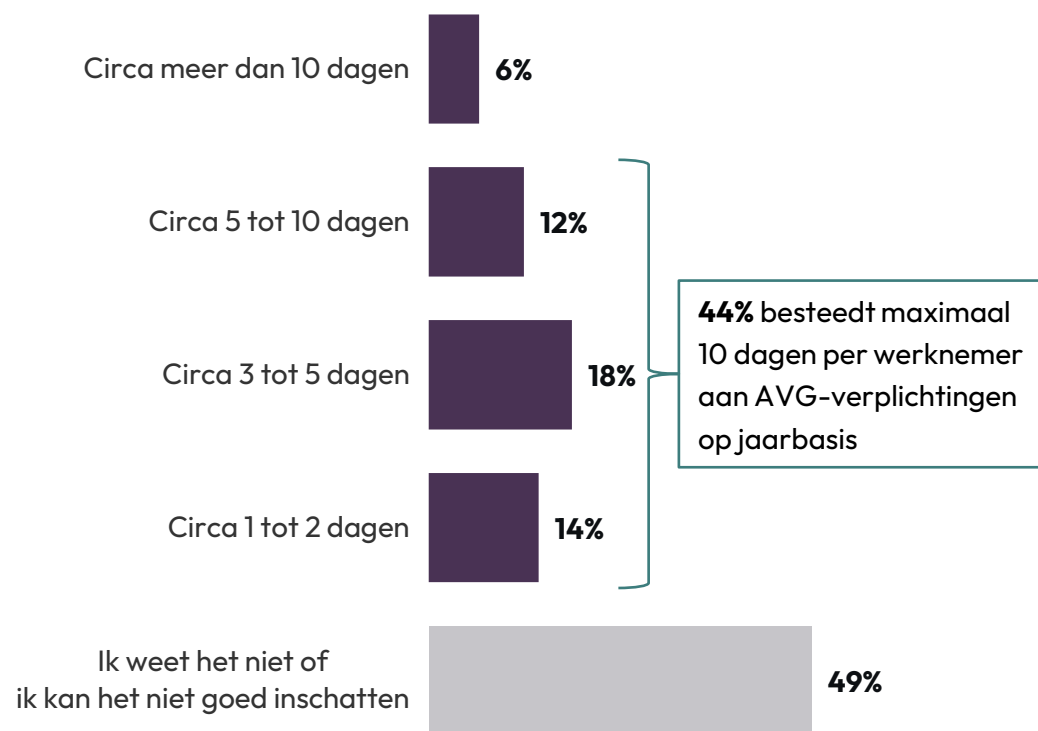
Bij andere organisatiegroottes zien we een aantal verschillen, zonder dat daarin een duidelijke rode draad te ontdekken valt. Zo zijn mkb'ers met 26 t/m 50 medewerkers vaker meer dan 10 dagen kwijt (11% vs. 6) en mkb'ers met 51 tot 100 medewerkers vaker drie tot vijf dagen (27% vs. 18%).

Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers zijn daarentegen vaker 5 tot 10 dagen kwijt (22% vs. 12%).

Kun je een inschatting geven van hoeveel tijd een gemiddelde werknemer binnen jouw bedrijf jaarlijks besteedt aan verplichtingen in de AVG?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Een kwart van de mkb'ers maakt op jaarbasis maximaal €5.000 kosten aan externen; de meerderheid kan de kosten niet goed inschatten

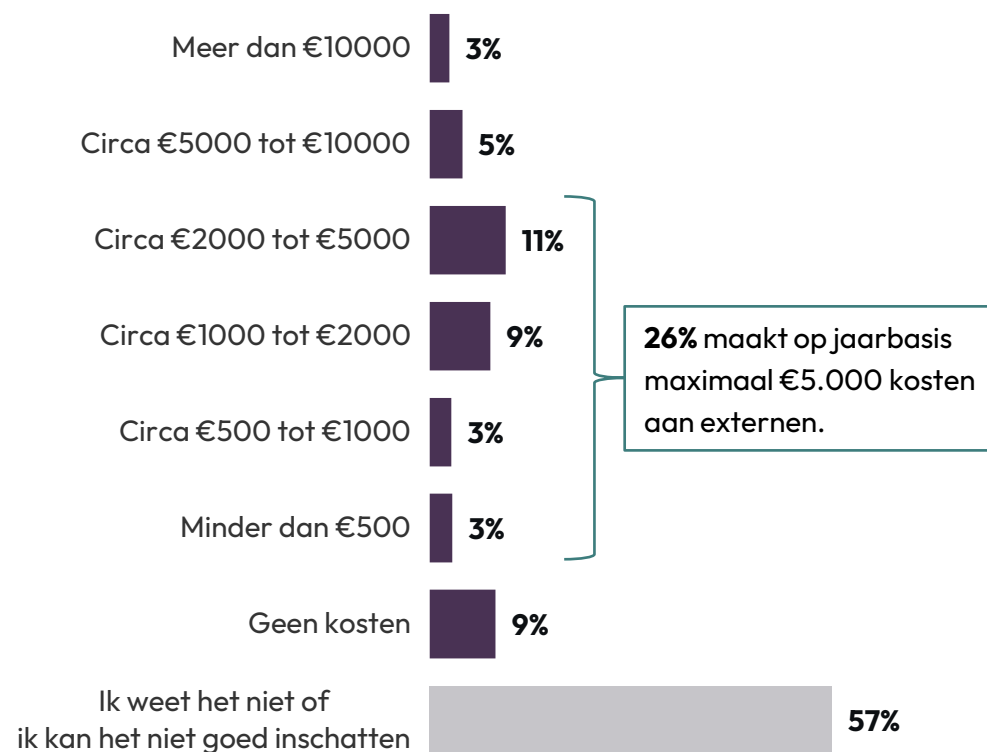
Kleinere mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers maken naar eigen inschatting vaker geen kosten voor externen (18% vs. 9%).

Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers zijn iets vaker tussen de €2.000 en €5.000 kwijt aan externen (15% vs. 11%)

Kun je een inschatting geven van de kosten van externe adviseurs en leveranciers die jouw bedrijf jaarlijks maakt met betrekking tot de AVG?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Bescherming grondrecht privacy, vertrouwen van klanten en compliancy zijn de belangrijkste redenen om aan de AVG te voldoen

Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers geven bij de volgende redenen vaker aan dat deze voor hen minder belangrijk zijn als redenen om aan de AVG te voldoen:

- Bescherming van het grondrecht privacy (gemiddelde op schaal: 3,7 vs. 3,9);
- Het helpt ons als bedrijf om persoonsgegevens gestructureerd op te slaan (gemiddelde op schaal: 3,2 vs. 3,5);
- Het helpt ons om de beveiliging van persoonsgegevens op orde te hebben (gemiddelde op schaal: 3,5 vs. 3,7);
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen (gemiddelde op schaal: 3,3 vs. 3,5).

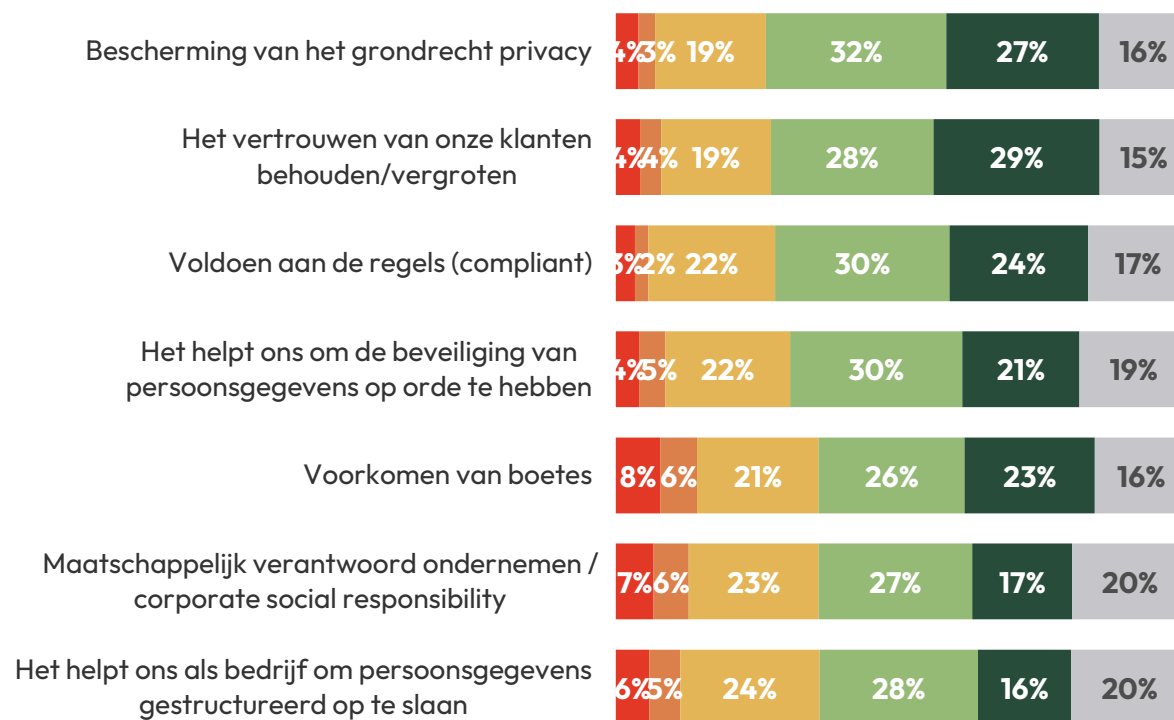

Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers geven bij alle zeven voorgelegde redenen vaker aan dat zij dit belangrijke redenen vinden om aan de AVG te voldoen. De 4 redenen waarop deze groep het meest afwijkt van het gemiddelde:

- Bescherming van het grondrecht privacy (gemiddelde op schaal: 4,1 vs. 3,9);
- Het helpt ons als bedrijf om persoonsgegevens gestructureerd op te slaan (gemiddelde op schaal: 3,9 vs. 3,5);
- Het helpt ons om de beveiliging van persoonsgegevens op orde te hebben (gemiddelde op schaal: 4,0 vs. 3,7);
- Maatschappelijk verantwoord ondernemen (gemiddelde op schaal: 3,8 vs. 3,5).

In hoeverre zijn de volgende redenen om aan de AVG te voldoen wel of niet belangrijk voor jou of voor het bedrijf waar je werkzaam bent?

(Basis - allen, n=682)

■ 1 Dit is voor mij geen belangrijke reden ■ 2 ■ 3 ■ 4 ■ 5 Dit is voor mij een zeer belangrijke reden ■ Weet ik niet

[Link naar de tabellen](#)

Als er een vraag over de AVG is waar niemand antwoord op heeft binnen een bedrijf, zou men eerst naar de Autoriteit Persoonsgegevens stappen

Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers zouden eerder naar collega-ondernemers stappen (13% vs. 10%). Daarbij geven zij ook vaker aan niet te weten waar ze zouden zoeken naar antwoorden (22% vs. 18%).

Mkb'ers met 26 t/m 50 medewerkers zouden eerder de Autoriteit Persoonsgegevens raadplegen (46% vs. 37%).

Mkb'ers met 51 t/m 100 medewerkers zouden daarentegen juist minder vaak de Autoriteit Persoonsgegevens raadplegen (26% vs. 37%).

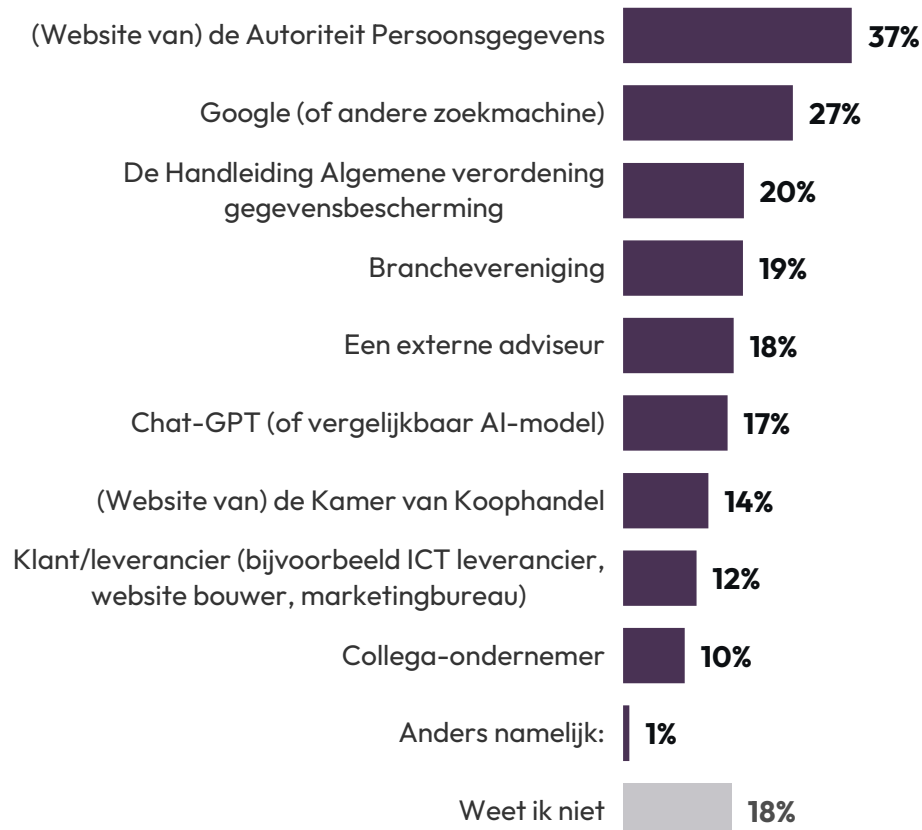
Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers zouden juist weer eerder naar antwoorden zoeken in de Handleiding AVG (25% vs. 20%).

Tot slot weet 18% van de totale groep mkb'ers niet waar of via welke organisatie zij naar antwoorden zouden zoeken.

- Mkb'ers die goed op de hoogte zijn van de AVG zeggen relatief vaak dat ze bij de (website van) Autoriteit Persoonsgegevens zouden zoeken naar antwoorden (55%). Ook noemen ze relatief vaak de handleiding AVG (30%), branchevereniging (25%) en een externe adviseur (24%).
- Mkb'ers die de AVG niet of alleen van naam kennen, noemen de (website van de) Autoriteit Persoonsgegevens juist heel weinig (10%). Ook de handleiding AVG (14%), branchevereniging (7%) en een externe adviseur (10%) worden weinig genoemd door deze groep. Relatief vaak weten ze niet waar ze moeten zoeken (31%).

Stel dat je een vraag hebt over de AVG waar binnen jouw bedrijf niemand het antwoord op weet. Waar of via welke organisatie(s) zou je dan zoeken naar antwoorden?

(Basis – allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Onder mkb'ers leven vragen over veel verschillende AVG-onderwerpen: AVG en gebruik van AI springt er licht bovenuit

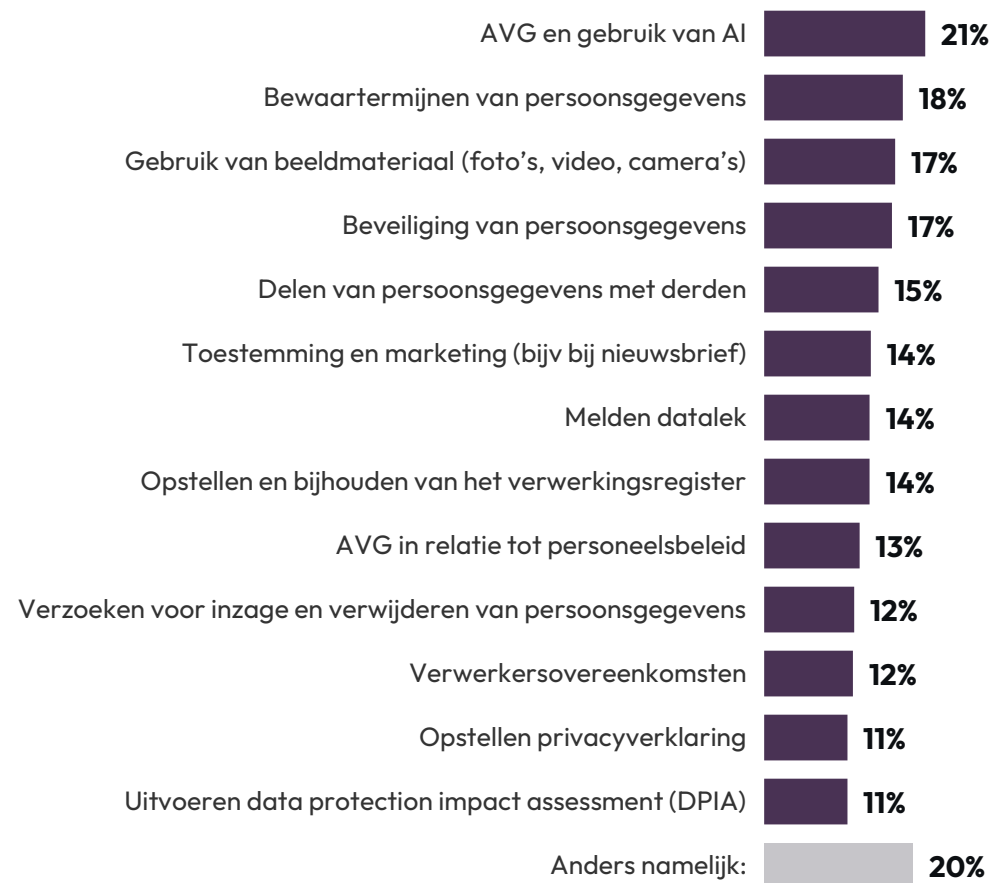
Binnen mkb'ers met 26 t/m 50 medewerkers bestaan vaker vragen over het melden van een datalek (23% vs. 14%).

Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers hebben vaker vragen over AVG in relatie tot personeelsbeleid (18% vs. 13%) en AVG en het gebruik van AI (28% vs. 21%).

Over welke onderwerpen in de AVG zijn er binnen jouw bedrijf vragen?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Grote variatie in behoeftes voor voorlichting over de AVG

 Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers denken vaker geen voorlichting nodig te hebben (25% vs. 20%).

 Mkb'ers met 26 t/m 50 medewerkers hebben vaker behoefte aan een informatiesessie over de AVG bij hun branchevereniging (17% vs. 11%) of meer aandacht voor AVG in de nieuwsbrief van de Autoriteit Persoonsgegevens (16% vs. 8%).

 Mkb'ers met 101 t/m 250 medewerkers hebben vaker behoefte aan voorlichting over do's and don'ts voor veel voorkomende verwerkingen (20% vs. 15) en meer praktische informatie op de website van de Autoriteit Persoonsgegevens (24% vs. 18%).

 Mkb'ers die goed weten wat de AVG inhoudt, zouden vaker geholpen zijn met meer praktische informatie op de website van de AP (23% vs. 18), e-learning over de AVG (23% vs. 16%), voorbeelden van welke gegevens je mag delen en/of verwerken (22% vs. 17%) en FAQs over specifieke onderwerpen (21% vs. 14%). Echter geven deze mkb'ers ook vaker dan gemiddeld aan dat zij geen voorlichting nodig denken te hebben (24% vs. 20%).

Welke voorlichting zou jouw bedrijf helpen om makkelijker aan de AVG te kunnen voldoen?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Voor de helft van de mkb'ers is iedere tool welkom; toch geeft steeds ongeveer een kwart aan niet te weten of de tool hen zou helpen makkelijker aan de AVG te voldoen

Mkb'ers met 1 t/m 25 medewerkers geven vaker aan niet te weten of de voorgelegde tools hen zouden helpen makkelijker aan de AVG te kunnen voldoen.

Mkb'ers die goed weten wat de AVG inhoudt, geven vaker aan dat zij redelijk tot enorm geholpen zouden zijn met de voorgelegde tools.

Welke tools zouden jouw bedrijf helpen om makkelijker aan de AVG te kunnen voldoen?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

Bijlagen

Steekproef: spreiding naar sector en bedrijfsomvang

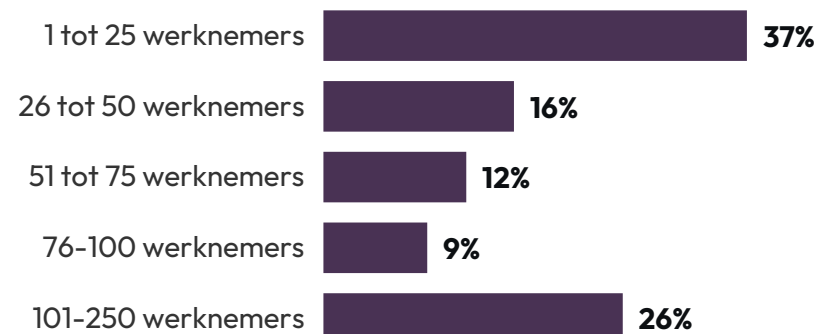
In welke branche werk je ?

(Basis - allen, n=682)

Hoeveel personen zijn er in dienst bij het bedrijf waar je werkt?

(Basis - allen, n=682)

[Link naar de tabellen](#)

[Link naar de tabellen](#)

Bijlagen | Toegankelijkheidstabellen

Toegankelijkheidstabellen | Bekendheid AVG en AP

In hoeverre ben je bekend met de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming)? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Ik heb er nog nooit van gehoord	6%
Ik ken het alleen van naam, maar weet niet wat het inhoudt	17%
Ik weet ongeveer wat het inhoudt	43%
Ik weet goed wat het inhoudt	34%

In hoeverre ben je bekend met de Autoriteit Persoonsgegevens (AP)? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Ik heb er nog nooit van gehoord	4%
Ik ken het alleen van naam, maar weet niet wat deze organisatie doet	22%
Ik weet ongeveer wat deze organisatie doet	49%
Ik weet goed wat deze organisatie doet	25%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Bekendheid verplichtingen AVG

In hoeverre ben je bekend met de volgende verplichtingen die vanuit de AVG zijn opgelegd? (Basis - allen, n=682)	Ik heb er nog nooit van gehoord	Ik heb er weleens van gehoord, maar weet niet wat het inhoudt	Ik weet ongeveer wat het inhoudt	Ik weet goed wat het inhoudt
Passende beveiligingsmaatregelen treffen	8%	23%	41%	28%
Wanneer er een datalek plaatsvindt, moet dit worden opgenomen in een register	15%	23%	35%	27%
Een privacyverklaring opstellen waarin je uitlegt welke persoonsgegevens je gebruikt en waarom	9%	25%	41%	25%
Het faciliteren van de rechten van betrokkenen	13%	23%	39%	25%
Je moet in de ontwerpfase van een nieuw product of dienst al rekening houden met de bescherming van persoonsgegevens	17%	25%	36%	22%
Verwerkersovereenkomst opstellen bij verwerking van persoonsgegevens voor of door een andere organisatie	18%	26%	35%	20%
Verwerkingsregister bijhouden	16%	27%	37%	20%
Een functionaris gegevensbescherming aanstellen	22%	27%	34%	17%
Een data protection impact assessment uitvoeren bij gegevensverwerkingen met een hoog privacyrisico	29%	24%	34%	13%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Kennis van medewerkers over AVG

In hoeverre heeft de gemiddelde medewerker (indien ze werken met persoonsgegevens) in jouw bedrijf voldoende kennis over de AVG? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Zeer weinig	7%
Weinig	14%
Niet veel, niet weinig	34%
Veel	28%
Zeer veel	5%
Weet ik niet	12%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Medewerkers met expertise AVG

Heeft jouw bedrijf één of meerdere medewerkers met uitgebreide expertise over AVG? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Ja	48%
Nee	35%
Weet ik niet	18%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Helderheid begrippen

In hoeverre vind je de begrippen en open normen duidelijk die in de volgende antwoordopties tussen aanhalingstekens staan? (Basis - allen, n=682)	Zeer onduidelijk	Onduidelijk	Niet duidelijk, niet onduidelijk	Duidelijk	Zeer duidelijk	Weet ik niet/geen mening
Wat er onder 'persoonsgegevens' wordt verstaan	1%	4%	16%	53%	22%	3%
Persoonsgegevens mogen niet langer worden bewaard dan 'noodzakelijk'	2%	9%	16%	49%	22%	4%
Wat er onder een 'datalek' wordt verstaan	1%	5%	16%	54%	19%	4%
Persoonsgegevens moeten 'passend' worden beveiligd	2%	10%	17%	50%	17%	4%
Met een 'verwerker' moet een verwerkersovereenkomst worden gesloten	3%	11%	22%	42%	14%	9%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Veronderstelde naleving AVG

In hoeverre denk je dat het bedrijf waar jij werkt wel of niet voldoet aan de verplichtingen van de AVG? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Het bedrijf voldoet er helemaal niet aan	2%
Het bedrijf voldoet er minimaal aan	7%
Het bedrijf voldoet er deels aan	20%
Het bedrijf voldoet er grotendeels aan	37%
Het bedrijf voldoet er volledig aan	23%
Weet ik niet	12%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Verwachte kans op sancties

Hoe groot denk je dat de kans is dat de Autoriteit Persoonsgegevens bij het overtreden van AVG-voorschriften een (corrigerende) maatregel, zoals een boete, oplegt aan het bedrijf waar jij werkt? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Zeer klein	24%
Klein	24%
Niet groot, niet klein	20%
Groot	15%
Zeer groot	2%
Weet ik niet	15%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Aanwezigheid functionaris gegevensbescherming

Heeft het bedrijf waar jij werkt een functionaris gegevensbescherming? (Basis - allen, n=682)
Ja, die hebben wij zelf in dienst
Ja, wij huren hiervoor een extern persoon in
Nee

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Houding tegenover AVG

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen? (Basis - allen, n=682)	Zeer oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Zeer eens	Weet niet/geen mening
Het is belangrijk dat persoonsgegevens door de wet worden beschermd	1%	2%	14%	53%	25%	6%
Ik hecht aan de bescherming van mijn eigen persoonsgegevens	1%	2%	16%	49%	26%	5%
Ik begrijp wat het belang is van de AVG	2%	4%	18%	53%	16%	7%
Ik sta achter de AVG	2%	5%	23%	44%	19%	7%
De AVG heeft voordelen voor mijn bedrijf	6%	16%	33%	18%	5%	22%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Perceptie lasten AVG

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen? (Basis - allen, n=682)	Zeer oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Zeer eens	Weet niet/geen mening
Het kost veel tijd en/of geld om aan verplichtingen van de AVG te voldoen	2%	9%	22%	39%	11%	17%
Zonder externe adviseur is de AVG lastig te begrijpen	2%	18%	29%	29%	5%	16%
De AVG voelt als nutteloze bureaucratie	6%	25%	26%	20%	13%	9%
Ik zie dat er in ons bedrijf veel frustratie is rondom de AVG	13%	29%	21%	17%	5%	15%
Mijn bedrijf wil meer gegevens verwerken, maar dat mag niet van de AVG	9%	24%	20%	17%	4%	26%
De AVG heeft een negatief effect op de dienstverlening van ons bedrijf	10%	32%	21%	16%	4%	18%
De AVG heeft een negatief effect op de mate waarin we als bedrijf innovatief zijn	11%	33%	20%	15%	4%	18%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Ervaring verplichtingen AVG

In hoeverre ervaar je de volgende verplichtingen uit de AVG wel of niet als een administratieve last? (Basis - allen, n=682)	Ze er kleine last	Kleine last	Geen grote, maar ook geen kleine last	Grote last	Ze er grote last	Weet ik niet/geen mening	Niet van toepassing	Weet niet/niet van toepassing
Een data protection impact assessment uitvoeren bij gegevensverwerkingen met een hoog privacyrisico	3%	8%	25%	22%	6%	21%	15%	36%
Wanneer er een datalek plaatsvindt, moet dit worden opgenomen in een register	2%	14%	29%	21%	6%	17%	10%	27%
Verwerkingsregister bijhouden	3%	13%	30%	22%	5%	17%	11%	28%
Een functionaris gegevensbescherming aanstellen	2%	10%	27%	20%	6%	17%	19%	36%
Passende beveiligingsmaatregelen treffen	2%	15%	34%	18%	6%	15%	9%	24%
Het faciliteren van de rechten van betrokkenen	3%	15%	33%	18%	6%	16%	10%	26%
Verwerkersovereenkomst opstellen bij verwerking van persoonsgegevens voor of door een andere organisatie	2%	13%	30%	20%	4%	19%	12%	31%
Je moet in de ontwerpfasen van een nieuw product of dienst al rekening houden met de bescherming van persoonsgegevens	3%	15%	29%	17%	5%	16%	15%	31%
Een privacyverklaring opstellen waarin je uitlegt welke persoonsgegevens je gebruikt en waarom	3%	21%	32%	16%	4%	14%	10%	24%

[Link terug naar hoofdttekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Inschatting tijdsbesteding AVG

Kun je een inschatting geven van hoeveel tijd een gemiddelde werknemer binnen jouw bedrijf jaarlijks besteedt aan verplichtingen in de AVG? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Circa 1 tot 2 dagen	14%
Circa 3 tot 5 dagen	18%
Circa 5 tot 10 dagen	12%
Circa meer dan 10 dagen	6%
Ik weet het niet of ik kan het niet goed inschatten	49%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Inschatting kosten AVG

Kun je een inschatting geven van de kosten van externe adviseurs en leveranciers die jouw bedrijf jaarlijks maakt met betrekking tot de AVG? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Geen kosten	9%
Minder dan €500	3%
Circa €500 tot €1000	3%
Circa €1000 tot €2000	9%
Circa €2000 tot €5000	11%
Circa €5000 tot €10000	5%
Meer dan €10000	3%
Ik weet het niet of ik kan het niet goed inschatten	57%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Drijfveren naleving AVG

In hoeverre zijn de volgende redenen om aan de AVG te voldoen wel of niet belangrijk voor jou of voor het bedrijf waar je werkzaam bent? (Basis - allen, n=682)	1 Dit is voor mij geen belangrijke reden	2	3	4	5 Dit is voor mij een zeer belangrijke reden	Weet ik niet
Bescherming van het grondrecht privacy	4%	3%	19%	32%	27%	16%
Het vertrouwen van onze klanten behouden/vergroten	4%	4%	19%	28%	29%	15%
Voldoen aan de regels (compliant)	3%	2%	22%	30%	24%	17%
Het helpt ons om de beveiliging van persoonsgegevens op orde te hebben	4%	5%	22%	30%	21%	19%
Voorkomen van boetes	8%	6%	21%	26%	23%	16%
Maatschappelijk verantwoord ondernemen / corporate social responsibility	7%	6%	23%	27%	17%	20%
Het helpt ons als bedrijf om persoonsgegevens gestructureerd op te slaan	6%	5%	24%	28%	16%	20%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Gebruik informatiebronnen AVG

Stel dat je een vraag hebt over de AVG waar binnen jouw bedrijf niemand het antwoord op weet. Waar of via welke organisatie(s) zou je dan zoeken naar antwoorden? (Basis - allen, n=682)	Totaal
(Website van) de Autoriteit Persoonsgegevens	37%
Google (of andere zoekmachine)	27%
De Handleiding Algemene verordening gegevensbescherming	20%
Branchevereniging	19%
Een externe adviseur	18%
Chat-GPT (of vergelijkbaar AI-model)	17%
(Website van) de Kamer van Koophandel	14%
Klant/leverancier (bijvoorbeeld ICT leverancier, website bouwer, marketingbureau)	12%
Collega-ondernemer	10%
Anders namelijk:	1%
Weet ik niet	18%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Onzekerheden AVG

Over welke onderwerpen in de AVG zijn er binnen jouw bedrijf vragen? (Basis - allen, n=682)	Totaal
AVG en gebruik van AI	21%
Bewaartermijnen van persoonsgegevens	18%
Gebruik van beeldmateriaal (foto's, video, camera's)	17%
Beveiliging van persoonsgegevens	17%
Delen van persoonsgegevens met derden	15%
Toestemming en marketing (bijv bij nieuwsbrief)	14%
Melden datalek	14%
Opstellen en bijhouden van het verwerkingsregister	14%
AVG in relatie tot personeelsbeleid	13%
Verzoeken voor inzage en verwijderen van persoonsgegevens	12%
Verwerkersovereenkomsten	12%
Opstellen privacyverklaring	11%
Uitvoeren data protection impact assessment (DPIA)	11%
Anders namelijk:	20%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Voorlichtingsbehoefte AVG

Welke voorlichting zou jouw bedrijf helpen om makkelijker aan de AVG te kunnen voldoen? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Meer praktische informatie op de website van de AP	18%
Voorbeelden van welke gegevens je mag delen en/of verwerken (en hoe je dat kan doen)	17%
E-learning over de AVG	16%
Korte video's over de AVG	16%
Do's & don'ts voor veel voorkomende verwerkingen	15%
FAQs over specifieke onderwerpen	14%
Infographics die jou helpen bepalen of bepaalde AVG-verplichtingen van toepassing zijn	13%
Een informatiesessie over de AVG bij jouw branchevereniging	11%
Informatie over de AVG in het Starterspakket van de KvK	9%
Aandacht voor AVG in de nieuwsbrief van de AP	8%
Informatiesessie over de AVG op Ondernemerspleinen in Nederland	7%
Anders namelijk:	1%
Ik heb geen voorlichting nodig	20%
Weet ik niet	22%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Behoeft tools

Welke tools zouden jouw bedrijf helpen om makkelijker aan de AVG te kunnen voldoen? (Basis - allen, n=682)	Dit zou niet helpen	Dit zou een beetje helpen	Dit zou redelijk helpen	Dit zou enorm helpen	Weet ik niet
Via een vragenlijst inzicht krijgen in welke AVG-zaken al op orde zijn en welke je nog moet doen	4%	14%	39%	17%	25%
Een datalekprotocol	5%	15%	36%	17%	27%
Een template voor een privacyverklaring	4%	16%	36%	16%	29%
Een template voor een verwerkingsregister	4%	16%	37%	14%	29%
Een template voor een verwerkersovereenkomst	5%	16%	36%	14%	30%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Brancheverdeling steekproef

In welke branche werk je? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Handel	17%
Industrie	15%
Specialistische zakelijke diensten	12%
Informatie en communicatie	9%
Financiële dienstverlening	7%
Vervoer en opslag	5%
Landbouw, bosbouw en visserij	4%
Bouwnijverheid	4%
Horeca	4%
Energievoorziening	3%
Overige dienstverlening	3%
Verhuur en handel van onroerend goed	2%
Cultuur, sport en recreatie	2%
Verhuur en overige zakelijke diensten	1%
Waterbedrijven en afvalbeheer	1%

(vervolg) In welke branche werk je? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Delfstoffenwinning	0%
Anders	8%
Extraterritoriale organisaties	0%
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	0%
Onderwijs	0%
Gezondheids- en welzijnszorg	0%
Huishoudens	0%
Ik ben niet (meer) werkzaam	0%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Toegankelijkheidstabellen | Aantal medewerkers steekproef

Hoeveel personen zijn er in dienst bij het bedrijf waar je werkt? (Basis - allen, n=682)	Totaal
Ik werk als zzp'er	0%
1 tot 25 werknemers	37%
26 tot 50 werknemers	16%
51 tot 75 werknemers	12%
76-100 werknemers	9%
101-250 werknemers	26%
Meer dan 250 werknemers	0%
Weet ik niet	0%

[Link terug naar hoofdtekst](#)

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International bv

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

meer zien
meer weten
meer betekenen

motivaction
insights and strategy

Motivaction International bv

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl
www.motivaction.nl